УДК 336.717.061

Нгуєн Тху Лінь

Магістр 2 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Анотація. Розглянуто проблему управління кредитним портфелем банку. Конкретизовано основні поняття кредитної проблематики. Визначено структуру оптимального кредитного портфеля банку. Обґрунтовано основні цілі та принципи кредитної політики для досягнення ефективної роботи банківської установи.

Аннотация. Рассмотрена проблема управления кредитным портфелем банка. Конкретизированы основные понятия кредитной проблематики. Определена структура оптимального кредитного портфеля банка, обоснованы основные цели и принципы кредитной политики для достижения эффективной работы банковского учреждения.

Annotation. This article considers the problem of credit portfolio of a bank. The main concepts of credit problems are specified. The structure of the optimal credit portfolio is discovered. The certain basic goals and principles of credit politics to achieve the efficient operation of the banking institution are substantiated.

Ключові слова: кредит, кредитні операції, кредитна політика, кредитний портфель.

У сучасних умовах розвитку економіки України процеси в банківській сфері характеризуються значним динамізмом та невизначеністю [1]. Сьогодні проблема удосконалення механізму управління кредитним портфелем банку з метою мінімізації його ризику та максимізації прибутку від кредитної діяльності набуває особливої актуальності та значущості. Формування кредитного портфеля банку є основним етапом реалізації його кредитної політики. Він виступає особливим критерієм, що дозволяє робити висновки про якість кредитної політики банку та прогнозувати результат кредитної діяльності звітного періоду [2].

Питанням управління кредитним портфелем у банках та формування кредитної політики приділяли увагу такі українські та зарубіжні вчені, як: Б. Адамик, О. Андросова, М. Бігунець, В. Геєць, О. Дзюблюк, В. Костюченко, Л. Примостка, Є. Рясних, О. Тептя, Р. Тиркало та ін. [1 – 6].

В економічній літературі визначення "кредитний портфель" має багато варіацій, але найбільш загальним є тлумачення Примостки Л. О. [6], а саме: кредитний портфель – це сукупність усіх позик, наданих банком з метою отримання прибутку.

З огляду на те, що кредитний портфель є сукупністю усіх позик, наданих банком, автор вважає за доцільне визначитися із сутністю базового поняття "кредит" та його видами.

Кредит є однією з найскладніших економічних категорій як за своєю сутністю, так і за механізмом впливу на процес суспільного відтворення.

В економічній літературі не існує єдиного підходу до тлумачення поняття "кредит". Кожен з вітчизняних науковців, який досліджує питання економічної сутності кредиту, дотримується власної думки щодо трактування цього терміна.

У процесі вивчення дефініцій був зроблений контент-аналіз, що дав змогу отримати авторське визначення сутності кредиту і кредитних операцій.

На основі контент-аналізу запропоновано таке узагальнене трактування поняття "кредит": це економічні відносини між кредитором і позичальником з надання у тимчасове користування позичок у грошовій або товарній формі, на умовах повернення, платності у вигляді сплати відсотків, цільового характеру використання та строковості.

Оскільки операції з надання банком коштів на строк під письмове зобов'язання клієнта є основою банківського бізнесу і приносять основну частину прибутку, доцільним було конкретизувати сутність таких операцій. Також шляхом проведення контент-аналізу було визначено основні складові цього поняття та надано йому таке трактування: це вид активних операцій, пов’язаних із наданням позичок клієнтам.

Використання у кредитній діяльності банківських установ тих чи інших різновидів кредитних операцій свідчить про рівень розвитку кредитного ринку, економічні потреби позичальників та кредитно-інвестиційний клімат у державі чи регіоні. Очевидно, що нарощення обсягів кредитних вкладень у реальний сектор економіки, подальша диверсифікація кредитних вкладень за видами залежно від економічних потреб суб'єктів ринку стимулює економічне зростання в країні [5].

На основі класифікації кредитних операцій за ступенем ризику відповідно до методики НБУ [7] доцільно сформувати таку структуру оптимального кредитного портфеля, в якій найбільшу питому вагу займає група "під контролем", а найменшу – "сумнівні кредити":

"стандартні" кредити – 22 %;
кредити "під контролем" – 38 %;
"субстандартні" кредити – 30 %;
"сумнівні" кредити – 5 %;
"безнадійні" кредити – 5 %.

© Нгуєн Тху Лінь, 2013

Основним завданням управління кредитним портфелем банку є досягнення балансу його складових. Тому досягненя врівноваженого стану кредитного портфеля банку можливе лише за умов здійснення ефективної кредитної політики.

У науковій літературі кредитна політика банку трактується як стратегія або тактика банку щодо організації кредитного процесу. Оскільки історично сутність політики полягає у результатах управлінського процесу на вищому рівні управління, має часову незалежність і належить до класу адміністративних проблем, то кредитну політику банку можна визначати як набір правил, що застосовуються до всієї кредитної діяльності і спрямовані на досягнення оперативних та стратегічних цілей банку.

Таким чином, кредитна політика банку характеризується:

по-перше, пріоритетами у виборі клієнтів і кредитних інструментів (сегментування ринку);

по-друге, нормами – правилами, що регламентують практичну діяльність банківського персоналу, який реалізує ці пріоритети на практиці;

по-третє, можливістю управляти ризиком (кредитним), який залежить від компетентності керівництва банку і рівня кваліфікації персоналу, котрий займається відбором конкретних кредитних заявок і розробкою кредитних угод.

Відповідно до цього, основними цілями кредитної політики банку є [4]:

забезпечення умов для задоволення потреб клієнтів в отриманні коштів у тимчасове користування відповідно до різних видів кредитних послуг, що пропонуються на ринку;

отримання прибутку, що є метою функціонування банку як комерційного підприємства в умовах ринкової економіки, однак при забезпеченні належного рівня своєї ліквідності та мінімізації ризиків за здійснюваними операціями.

Отже, кредитна політика є фундаментом надійності та прибутковості кредитного портфеля, тому також впливає на стабільність банку. Інтереси стабільності банку мають визначати зміст і структуру кредитної політики.

Наук. керівн. Омельченко О. І.

Література: 1. Чорна О. Є. Економічне зростання держави та його вплив на управління кредитним портфелем комерційного банку / О. Є. Чорна, І. А. Бояркіна // Європейський вектор економічного розвитку. – 2012. – № 1. – С. 202–209. 2. Тептя О. В. Організація системи управління кредитним портфелем у комерційному банку / О. В. Тептя // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5. – Т. 2. – С. 141–144. 3. Рясних Є. Г. Система управління кредитним портфелем у комерційному банку / Є. Г. Рясних, А. А. Пономарьов, М. О. Микитин // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – Т. 1. – С. 146–149. 4. Геєць О. В. Основи банківської справи та управління кредитними ризиками : навч. посібн. / О. В. Геєць, В. М. Домраєв, С. Л. Лондар. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 237 с. 5. Дзюблюк О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці / О. Дзюблюк // Журнал Європейської економіки. – 2010. – Т. 9. (№ 1). – С. 108–124. 6. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку / Л. О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с. 7. Про кредитування : Положення Національного банку України від 28.09.1995 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0246500-95.